

**Хтось
спостерігає**

**стань очевидцем
та зафіксуй
подію**

**ЦЯ ТАКТИКА ГАРАНТУЄ
МОЖЛИВІСТЬ ЗАФІКСУВАТИ
ПОРУШЕННЯ ПРАВ У ТОЙ МОМЕНТ,
КОЛИ ВОНО ВІДБУВАЄТЬСЯ**

ВІДЕО-ПРИКЛАДИ

● Снайпер з Таргуїста

Анонімний правозахисник з Мароко

Невідомий правозахисник зняв на відео марокканських поліцейських, які неодноразово вимагали хабар у водіїв і завантажив цей ролик на YouTube, де його переглянули сотні тисяч користувачів. Місцева влада не тільки взялась за корумпованих поліцейських, але й почала використовувати ту ж техніку, що і снайпер, – встановила відеокамери, щоб спостерігати за корумпованими поліцейськими.

ІНСТРУМЕНТИ, ЩО ВИКОРИСТОВУВАЛИСЯ:

відеокамера, відео-редактор, YouTube, блоги

ДЕТАЛІ ЗА ПОСИЛАННЯМ:

Відео: <http://bit.ly/H8rlj> (youtube.com)

Блог: <http://bit.ly/1uOFyB> (menassat.com)

● Шафранова революція

Блогери та правозахисники з Бірми

Правозахисники використовують блоги для того, щоб обійти цензуру новин, яку запровадила місцева військова хунта в Бірмі і таким чином розповсюдити інформацію про порушення прав людини. Блогерам вдалося розповсюдити новини про дві надзвичайні події за допомогою фотографій, знятих на дешеві цифровики та телефони: громадянські протести проти різкої відміни субсидій на паливо, що призвело до збільшення військової агресії проти мирного населення. Фотографії буддистських монахів та монашок на вулицях міста стали дуже популярними в інтернеті і допомогли донести правдиву інформацію про те, що відбувалося в Бірмі.

ІНСТРУМЕНТИ, ЩО ВИКОРИСТОВУВАЛИСЯ: блоги, новинні репортажі, цифрові камери, мобільні телефони, фотографії

ДЕТАЛІ ЗА ПОСИЛАННЯМ:

Блоги, фотографії, відео: <http://ratchasima.net/saffron-revolution/>

TARGETIST SNIPER, YOUTUBE

RACOLLES (FLICKR)

ЗАПЛАНУЙТЕ СВОЮ АКЦІЮ

- Блогери та правозахисники Бірми ризикували, коли публікували свої повідомлення та докази. Як ви зможете захистити себе і тих, кого долучаєте до підтримки вашої акції? Не забувайте і про цифровий слід, який можете випадково залишити: ваша IP адреса, електронна пошта, пароль, списки друзів у соціальних мережах, імена, на які могли бути куплені мобільні телефони та сім-картки, а також імена та назви організацій, під якими були зареєстровані домени веб-сайтів.
- Розробіть критерії перевірки інформації, отриманої від користувачів. Деякі платформи громадської журналістики були скомпрометовані, оскільки використовувалися для звинувачення невинних та розкриття осіб дисидентів.
- Один з методів, який організація СВІДКИ (WITNESS) використовувала для захисту особистостей людей, які давали відео-інтерв'ю, - це зйомка «без обличчя». Підсвічуючи людину, яка дає інтерв'ю, ви можете зняти контури обличчя, не показуючи деталей, за якими він чи вона можуть бути ідентифіковані.
- Поясніть людям, що може трапитися у найгіршому випадку, якщо вони розкажуть свою історію, а потім будуть ідентифіковані. Така розмова дозволить вам отримати виважене погодження від людини, а також дозволить вам запланувати дії для зменшення ризиків.

НАОЧНИЙ ПРИКЛАД

НАЗВА: В пам'ять про Недо

ХТО: Правозахисники Ірану

ДЕ: Тегеран

САЙТ: <http://bit.ly/Kpcsu> (wikipedia.org)

ОПИС

Два коротких відео, на яких зафіксована смерть Недо Ага-Солтана під час акцій протесту після виборів стали предметом уваги світового співтовариства в червні 2009 року. Перше відео (<http://bit.ly/10FpwN>), зняте анонімно, було розіслане через електронну пошту і швидко поширювалось на Facebook. Рішення розіслати відео електронними листами замість безпосередньої онлайн-публікації було прийнято з причин захисту особи, яка його зазняла, а також щоб скерувати хибним шляхом цензуру державної влади в Ірані. Другий свідок смерті Недо (<http://bit.ly/yuvoM>) з'явився в ефірі CNN через декілька годин після появи на YouTube.

Через те, що відео було опубліковане онлайн і поширювалось з неймовірною швидкістю, залишилось дуже мало часу, щоб продумати наслідки такого швидкого поширення невідредагованого відео-матеріалу, отриманого від авторів. У статті для СВІДКА (WITNESS) Прісцила Нері ставить запитання: «Будучи зацікавленими громадянами, активістами, простими людьми, як ми уявляємо собі баланс між необхідністю оприлюднити правду про ті події, що відбуваються в Ірані, і необхідністю поваги до Недо у мить її смерті, а також трагедії її сім'ї?». З розширенням можливостей для простих людей фіксувати все, що відбувається довкола них в реальному часі за допомогою мобільних телефонів та цифрових камер, відео про Недо змушує нас замислитись над тим, яким чином публікувати подібні матеріали найефективнішим шляхом і щоб це було

етично, особливо в період нестабільності.

Цей приклад також показує небезпеку, яка може загрожувати людям, що публікують чи перепубліковують онлайн-матеріали: з часу протестів багато правозахисників та звичайних громадян, що брали участь в акціях, були заарештовані за звинуваченням влади Ірану, а Twitter та Facebook були процитовані у їхніх справах як свідчення проти них.

ІНСТРУМЕНТИ, ЩО ВИКОРИСТОВУВАЛИСЯ:

Мобільні телефони, email, YouTube, Twitter, Facebook, блоги

МАСШТАБ: Сотні тисяч людей по всьому світу

РЕСУРСИ: Доступ до інтернету, мобільні телефони

ЧАС: Декілька годин з моменту, коли було знято відео, до його публікації в інтернеті. Ще декілька годин до моменту, коли відео з'явилося у міжнародних ЗМІ.

РІВЕНЬ СКЛАДНОСТІ: 2 з 5

ВАРТІСТЬ: БЕЗКОШТОВНО

ДЕТАЛІ ЗА ПОСИЛАННЯМ:

New York Times блог: <http://bit.ly/TqGnG>

Global Voices: <http://bit.ly/FK51f>, <http://bit.ly/LLAbx>

WITNESS: <http://bit.ly/gtyPzABCNT>

ABCNT.WWW.ABCNT.INFO

ЗРОБІТЬ ЦЕ САМІ

Запитайте себе

- Чи буде у вас час, щоб найкращим чином запланувати збір інформації? Чи ви готуєте правозахисників та прибічників для стихійного збору інформації та матеріалів найефективнішим та стихійним методом?
- Які інструменти вже є в людей, яких зачепила ваша проблема: мобільні телефони, цифрові камери, доступ до соціальних мереж?
- Як ви можете захистити анонімність людей, чиї історії ви використовуєте у своїх акціях і які будуть доступними для широкої аудиторії?
- Яка ваша медіа-стратегія? Чи встигнете ви вчасно відреагувати, якщо ваші матеріали стануть головною новиною?
- Який ваш зв'язок з темою чи спільнотою, з якою ви працюєте?
- Як ви відреагуєте на прохання влади, комерційних веб-служб чи людей, яких зачіпають зображення, відео чи інформація на блогах, витерти матеріали з вашого сайту чи з сайту ваших прихильників?

стань очевидцем та зафіксуй подію: р4

Декілька ідей, які допоможуть вам реалізувати замислене

1. Вам не обов'язково використовувати відео. Попросіть ваших прихильників використовувати мобільні телефони та надсилати фотографії, які згодом можуть бути використані у слайд-шоу чи навіть бути опублікованими окремо, електронною поштою або, якщо можливо, за допомогою MMS,.
2. Якщо приховати особу людини на відео складно, як альтернативу ви можете використовувати анімацію, ляльок чи фотомонтаж як цифрове повідомлення.
3. Особисто стати свідком події доволі складно. Ви можете згодом відтворити частину подій через інтерв'ю та знайомство з очевидцями і через контакти, яким можна довіряти.
4. Замість того, щоб знімати обличчя людей під час акції, продумайте альтернативний, безпечніший спосіб зйомки.
5. Для відео, яке викриває корупційні дії, продумайте, яким чином можна чітко охарактеризувати ролі та взаємовідносини людей. Створивши схему взаємовідносин, ви зможете візуально зобразити зв'язки між людьми, організаціями та корупцією.

ПОПУЛЯРНІ МЕТОДИ:

Безпечна спільнота, яка публікує відеоматеріали для правозахисників

СВІДОК (WITNESS) - недержавна організація з власним сайтом, на якому публікуються відеоматеріали про права людини (<http://hub.witness.org/>). СВІДОК (WITNESS) захищає право на свободу слова правозахисників. На жаль, аудиторія The Hub не настільки велика та різноманітна, як аудиторія інших популярних відео-сайтів. Якщо ви хочете охопити якнайбільшу аудиторію, можливо, вам варто використати The Hub та YouTube.

стань очевидцем та зафіксуй подію: p5

КОРИСНІ ПОРАДИ

ВІОЛЕТА КРАСНИЦЬ, ОРГАНІЗАЦІЯ СВІДОК (WITNESS), ПРО БЕЗПЕКУ СВІДКА:

«Зйомка людини, особа якої повинна залишатися в таємниці, - це питання віри в людей та технологію. Процес нашого погодження на участь у зйомці додає змісту відеоматеріалу і тому, як інтерв'ю буде використано у правозахисній акції, а також оснований на розуміння наслідків».

АУНГ, ПРАВОЗАХИСНИК З БІРМИ, ПРО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЗА МЕЖАМИ КРАЇНИ:

«Шафранова революція чітко показала, наскільки громадська журналістика є впливовою у нашій державі. Інколи ми передаємо інформацію за кордон, використовуючи диктофони, інколи - за допомогою електронної пошти чи FTP - це все методи, які ми використовуємо найчастіше. Не зважаючи на те, що режим намагається закрити всі джерела інформації, блогерам та громадським журналістам все ж таки вдається передати інформацію іноземним ЗМІ».

ПРИСЦИЛА НЕПІ, ОРГАНІЗАЦІЯ СВІДОК (WITNESS), ПРО ЕТИКУ І ОПРИЛЮДНЕННЯ:

«Враховуючи таку велику кількість питань, які залишилися без відповіді у справі з відео про смерть Недо, я не можу знайти відповідь для себе, що з цим відео робити далі. Що я знаю напевно, так це те, що це відео повинно бути побаченим, а честь молодій дівчині повинна бути захищеною. Можливо, цього тонкого балансу можна досягнути, зробивши її обличчя на відео непізнаваним і двічі подумати, перш ніж ставити її закривавлене обличчя як новий статус на Facebook».